

ניסוי זני עגבניות שטח פתוח - כיכר סדום 1993/94

יורם צביאלי - שה"מ - לשכת הדרכה נגב

עמי מדואל, רמי גולן, רבקה אופנברך - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית

עומר זידאן - שה"מ - המחלקה לירקות

עגבניות שטח פתוח הינם גידול ותיק "מסורתי" בערבה, בהיקף שנתי עד עונה זו של כ-2000 דונם. לאחר ביטול מיכסות הגידול לעגבניות, יקבע בעתיד היקף השטח ע"י כוחות השוק.

שני נגעים עיקריים הקיימים היום בגידול עגבניות בשטח פתוח הם ריקבון צוואר הכתר (פוזריום קראון רוט) וירוס צהבון האמיר. הטיפולים המקובלים הננקטים הינם חיטוי בהכנת השטח במתיל ברומיד למניעת הפוזריום ומחלות קרקע אחרות וריסוסים תכופים נגד כנימות עש הטבק המעבירות את הירוס.

טיפולים כימיים או כימיים משולבים עם סולריים לגבי קראון רוט, הגם כשהם מבוצעים בקפידה, אינם נותנים פתרון מלא לבעיות אלו. מתחזקת כיום המגמה בעולם ובארץ להפחתת השימוש בחומרי הדברה, דוגמת המתיל ברומיד. זנים עמידים עשויים להוות פתרון עתידי מוצלח ואכן, מושקע בשנים האחרונות מאמץ לכיוון טיפוח זנים אלו.

במסגרת פרוייקט "ערבה נקיה", במטרה להכיר זנים חדשים העמידים או סובלנים למחלות כמו וירוס צהבון האמיר ופוזריום קראון-רוט ועל מנת ללמוד את פוטנציאל היבול ואיכות הפרי של זנים אלו, נשתל בסתיו 1993 ניסיון בתחנת הניסיונות של מו"פ ערבה בכיכר-סדום. נבדקו בניסוי 32 זני עגבניות שטח פתוח, מהם במיבחנים 4 זנים סובלנים לוירוס צהבון האמיר (Ty, טיפוח וולקני) ו-3 זנים עמידים לפוזריום קראון-רוט (CR, טיפוח פקולטה). זנים נוספים הוצגו בתצפית.

זני ה-Ty (8484, 8476, 8479, 8478) שרוססו בניסוי במספר ריסוסים זעום

יחסית למומלץ ולמקובל לגבי טיפול נגד כעייט בעגבניות ש"פ (7 ריסוסים בלבד לכל משך הגידול, לעומת 60 ריסוסים בגידול רגיל), נמצאו בתנאי הניסוי עתירי יבול (כ-8.5 טון/דונם) ובעלי פרי מוצק אך התאפיינו גם בבעיות חלילות, בצבע לא אחיד ובכתמי צבע.

בשוק קונים "מפונקי" וכאשר קיימות בקיביל גם עגבניות חממה בשוק, תכונות איכות הפרי הינן בעלות חשיבות לא פחותה מתכונות הסבילות או העמידות לזירוסים או למחלות. ללא שיפור של מופע הפרי, סיכוי החדרת זנים אלו לגידול מסחרי יהיה קטן.

זני ה-CR מטיפוח הפקולטה, (322, 325, 326) נמצאו במיבחן מוצקים, אחידים ובעלי צבע יפה. גם הזן 7608 (וולקני) זן "דמוי חממה" בלט לטובה. מבין זני התצפית יש לציין לטובה את הזן CR-324 וכן את הזנים D-20 ו-820 (דמוי 5656).

מומלץ לנסות זנים אלו בנסיונות נוספים במסגרת הפרויקט ובגידול בשטח חצי מסחרי.